

TÜRK ÖĞRETMEN YETİŞTİRME (ÖĞRETMEN OKULLARI) FELSEFESİ

Yrd. Doç. Dr. Selami SÖNMEZ

Atatürk Üniversitesi

Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi

Eğitim Bilimleri Bölümü

ÖZET

Hemen bütün toplumlarda her türlü sosyal değişimin temelinde eğitim vardır.

Öğretim; eğitimin okulda yapılan, organize edilmiş şeklidir. “Okullar insanlığın atölyeleridir.” Okul etkinliklerinin merkezinde veya arka planında öğretmen vardır. Öğretmen “Öğretmen Okulu”nun ürünüdür. Öğretmen okulları sistemin dinamosudur. Türk Öğretmen okullarının köklü bir öğretmen-insan ve toplum felsefesine sahip olmaları zaruridir. Bu felsefenin ana hatları;

- Toplumsal bütünlük
- Bağımsızlık
- Kurumsal istikrar (Devamlılık)
- Millilik
- İlmilik

şeklinde özetlenebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Okulu, Öğretmen Eğitimi, Felsefe

ABSTRACT

Education is the basis of all social development almost in every society. Instruction is a form of organized education given in the schools. “Schools are the ateliers of the humankind”. Teachers are at the center and also the background of most activities take place in schools. Teachers are the products of “teacher training schools” and therefore, they are the motive power of educational systems. It is necessary to have a strong philosophy of teacher-humankind-society for Turkish teacher training schools. The main components of this philosophy can be summarized as:

- Social integration
- Independentness
- Institutional stabilization
- Nationality
- Scientificity

Keywords: Teacher Training School, Teacher Training, Philosophy

1. GİRİŞ

Çalışmamızın başında en önemli iki omurga terimi “felsefe” ile “öğretmen” kavramlarından ne anladığımızı kısaca ifade etmenin uygun olacağı kanaatindeyiz.

“Felsefe, tabiat hakkında toplu bir görüşün araştırılması, külli bir izah tecrübesidir... Alemleri bir bütün olarak izah etmek külli vak’a veya hadiseyi anlatmak

için... insan zihninin cehtidir.”⁷² Başka bir ifadeyle felsefe “Tanrıbilim ile bilim arasındadır. Tanrıbilim gibi, kesin bilginin sağlanamaz olduğu konulardaki kurgulardan kuruludur.”⁷³ Fakat bu felsefenin gözlemden bağımsız, tabii ve sosyal realiteden soyutlanmış, objenin ve aklın kanunlarından müstakil bir entelektüel faaliyet olduğu anlamına gelmez.

1.1 Öğretmen Kimdir?

Sokrates; “Dünyada her şeye bir değer biçilebilir, fakat öğretmenin yaptıklarına asla. Çünkü o her şeydir. Belki de hiçbir şey!” Platon; “Öğretmenlik Tanrı mesleğidir. Tanrı yeryüzüne inseydi öğretmenliği seçerdi,” Büyük İskender; “Babam beni dünyaya indirdi, hocam (Aristoteles) beni göğe çıkardı,” Bismark; “Bir ülkeye bir savaşı kazandırsa kazandırsa ancak ilkokul öğretmenleri kazandırabilir,” V. Lenin; “Bana yeterli sayı ve kalitede öğretmen verin size yeni bir dünya yaratayım,” Atatürk; “Öğretmenler yeni nesil sizlerin eseri olacaktır,” De Gaulle; “Bize II.Dünya Savaşını öğretmenler kaybettirdi,” Henri Adams; “Bir öğretmen ebediyete hükmeden insandır. Tesirlerinin nerede biteceği asla bilinemez,” demektedir. “Bir eğitim sisteminin en önemli ve sürekli görevi öğretmen yetiştirmek olmalıdır.”⁷⁴

“Her şeyin ötesinde, öğretmen yetiştirmeyi, insan kaynağı geliştirme planlarının kalbi olarak görmek zorundayız.”⁷⁵

“Eğitim sistemlerini yenilemek isteyen ülkeler reform çalışmalarına öğretmen yetiştirme işinden başladıkları ölçüde başarılı olmaktadır.”⁷⁶

Yukarıdaki ifadeler açıklamaya ihtiyaç bırakmayacak bir şekilde; öğretmenin kimliğini, ülkeleri, yani vatan ve milletleri ve milli istikballeri bağlamında ne önem ve değer taşıdığını çok net bir şekilde ortaya koymaktadır.

1.2 Felsefe ve Öğretmen

Rostand, adlı bir Fransız Filozofu diyor ki: “Bir kumandan için, karşısındaki düşman ordusunun ne kadar askeri, ne kadar silah ve mühimmatı olduğunu bilmek çok faydalıdır. Fakat onun için bunlardan daha çok faydalı bir şey vardır ki, o da karşısındaki düşman ordusunun felsefesini bilmektir.”⁷⁷ Çünkü iki ordu arasındaki mücadelede birinin mağlup, diğerinin galip gelmesi neticesini veren en önemli amiller iki tarafın felsefeleridir.

⁷² Weber, Alfred. Felsefe Tarihi. Çeviri.H.V.Eralp, Devlet Basımevi. İst.,1938, s.1.

⁷³ Russel, Bertrand. Batı Felsefe Tarihi. Çev. M.Sencer, Bilgi Yayınevi, Ank.1972. s.55

⁷⁴ Don Adams. Robert M.Björk. Education in Developing Areas, David McRay Company, Inc. Newyork, 1969, s.124İçinde; Duman, Tayyip. Türkiye’de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme, MEB Yayınları. İst.,1991. s.2.

⁷⁵ Butts, R.F.teacher Education, A. Foel Point. İçinde; Hanson J.W.ve Brembeck, C.S. Education and the Development of Nations, Halt, Reinehart and Winston, Inc., New York, 1966, s.369. İçinde; Duman, Tayyip. A.g.e., s.3.

⁷⁶ Varış, Fatma. Cumhuriyetin 50.Yılında Türkiye’de Öğretmen Yetiştirmede Karşılaşılan Birkaç Sorun. 50.Yıl Armağan. Ank.Üniv.Eğitim bilimleri Fak.Yayınları, 36. Yıl 1973. s.56 vd.

⁷⁷ Gökalp, Ziya. Türkçülüğün Esasları, MEB. Yayınları, 2116., İst., 1990, s.187.

Ordular için geçerli olan bu hakikat, milletler içinde geçerlidir. Eğer siz bir milletin kim olduğunu merak ediyorsanız, nasıl yaşadığına bakmalısınız. Fakat onun nasıl yaşadığı, ne olduğuna dair her şeyi vermez. Millet hatta daha genel ifade ile toplumun nasıl yaşadığı niçin yaşadığının bir yansımasıdır ve buradaki nasıl; niçinin içinde gizlidir. Yani toplumun şifreleri onun niçin yaşadığında saklıdır. Lakin bir toplumun milli şifrelerine inmenin yolu, toplumun; inançları idealleri, ideolojisi, yakın ve uzak amaçları, rüyaları hatta hayalleri yani tek kelime ile felsefesine ulaşmaktan geçer. Fakat bir toplumun felsefesinin en somutlaşmış hali öğretmenin felsefesidir. Hiçbir toplum öğretmenin felsefesinden ayrı, farklı ve bağımsız bir felsefeye sahip olamaz. Çünkü toplum bizzatı öğretmenin felsefesinin ürünüdür. O bir neticedir. Öğretmenin felsefesinin okullardaki uygulamasının bir sonucudur. Lakin öğretmenin felsefesinin kaynağı neresidir veya öğretmen felsefesini nereden almış yada bulmuştur? İşte sırların sırrı bu cevapta gizlidir. O cevap “ÖĞRET-MEN OKULU”dur. Öğretmen okulunun felsefesi yetiştirdiği öğretmenin felsefesini belirlemektedir. Dolayısıyla Öğretmen Okulu felsefe ve dünya görüşünü öğretmen aracılığıyla topluma ulaştırmakta, öğretmen de toplumu şekillendirmektedir.

Milletler birbirlerine karşı kendilerini Öğretmen Okulları ile savunmakta, sosyal entegrasyonları, yani toplumsal birlik, bütünlük ve dayanışma keyfiyetlerini öğretmen okulları ile sigortalamakta, öğretmen okulları ile teminat altına almaya çalışmaktadırlar.

Aslında çağımızın toplumlarını “Öğretmen Okulları” ürünleri, medeniyeti “Öğretmen Okulları” eseri, tarihi “Öğretmen Okulları” felsefesinin milletlerin şahsında tatbikat sahası olarak görmek mübalağa olmaz.

Durum böyle olunca “Öğretmen Okulları” felsefemizin çok iyi belirlenmesi uzak ve yakın hedefleri ile asırlar ötesini planlaması ve kimsenin onunla oynamasına izin verilmemesi gerekmektedir. Fakat bir handikapımız vardır. Ne yazık ki, günümüz kültür ve bilim dünyamızda artık Z.Gökalp, M.Ş.Tunç, M.F.Köprülü, İ.H.Baltacıoğlu, İ.H.Tanguç, H.A.Yücel, M.Turhan.... gibi sadece bilen değil, hayal eden düşünen, planlayan, teoriyi pratik ile bütünleştiren derinlik, ufuk sahibi, filozof karakterli insanlara sahip değiliz. Sahip olduğumuz bol miktardaki Batı kaynaklı ve kendi yetiştirdiğimiz uzmanlarımız onların yerini dolduramamaktadır. Bu yönüyle yani kendi felsefesini kendisinin belirleyebilmesi iktidarı hususunda eğitimimiz kelimenin tam anlamıyla mevcuda rağmen öksüzdür.

1.3 Öğretmen Okulları ve Öğretmen Yetiştirme Felsefesi

Bir öğretmen okullar sisteminin felsefesi yetiştirdiği öğretmende hayat bulur. Öğretmen okulu felsefesini öğretmen aracılığıyla topluma ulaştırır. Toplum bu felsefe ile biçimlenir. O felsefe o toplumu peşine takar, toplum onu yaşar, o toplumu kullanır. Hakikat olmak yolunda birlikteliklerini sürdürürler. Fakat bu birlikte-likte perdenin arkasında öğretmen, tabiri caizse işin mutfağında veya tiyatro diliyle kuliste “Öğretmen Okulu” vardır.Çünkü öğretmen aracılığı ile topluma ulaştırılacak felsefenin kotarıldığı yer “Öğretmen Okulu”dur.

Türk Öğretmen Okulları sisteminin hayal ettiğimiz öğretmen yetiştirme felsefesinin karakteristiklerini beş madde altında toplayabiliriz. Bunlar;

- a-Vatanın Bütünlüğü
- b-Ülkenin Bağımsızlığı
- c-Kurumsal İstikrar (Devamlılık)
- d-Millilik

e-İlmiyet'dir. Bu özellikler Türk Öğretmen Yetiştirme sisteminin herhangi bir kademesinde rol alan her okulun yaşama sebebidir.

a-VATANIN BÜTÜNLÜĞÜ

“Devletler hayır kurumları değildir”. Varlıkları birbirlerinin yoklukları yada zayıflıkları ile pekiştirmeye çalışan siyasi kuruluşlardır. Çağımıza gelinceye kadar devletler birbirleriyle olan mücadelede zaferi, diğerini işgal etmek, saf dışı bırakmak, tarihten silmek şeklinde görürlerdi. Günümüzde bunların yerini “bölmek” aldı. Bölmek daha ekonomik, daha az kan ve can kaybı demek. Bölmek için kahraman cesur, hatta dürüst olmanız gerekmiyor. Ekonomik, teknolojik ve medyatik üstünlüğünüz yetiyor. Bölünce rakibinizi küçültüyorsunuz, daha kolay kontrol ediyor, daha rahat sömürüyorsunuz. Bölmek ile bağımsız yarı bağımlı, yarı bağımlıyı tam bağımlı hale getiriyorsunuz. Böylece daha kapsamlı ve daha uzun süre kontrol etmenin yolu “bölmek” den geçiyor. Bölmek aslında “yarım öldürme” oluyor. Hem varlığını sürdürüyor hem de başkalarının eline geçmemiş yani kucacağınızda kalmış oluyor. O yüzden “bölmek”; daha ekonomik, daha siyasi, daha popüler, daha çağdaş! daha moda. Hem bölen ile bölünen birbirlerinin azılı düşmanları da olmuyor. Çünkü her bölünenden bir miktar satın alınmış insana demokrasi kavramı içinde teorik bir rol de verebiliyor ve uygulama daha kitabi, legal, rasyonel, masum hale getirilebiliyor. Bu münasebetle bölen bölmekle bir taşla üç, beş değil, sekiz on kuş birden vurmuş oluyor.

Bu gerçekleri bilen “Öğretmen Okulu” yetiştirdiği öğretmende bağımsızlığımızı daha kolay sağlamak için bütünlüğü, sonsuza dek bütünlük için bağımsızlık fikrini bir “şuur” haline getirecektir. Öğretmen bu bilinci bu milletin genç nesline ulaştıracak onları bu istikamette şekillendirecektir.

“Öğretmen Okulu” öğretmen yetiştirme felsefesinde “Vatanın Bütünlüğü, Ülkenin Bağımsızlığı” umdelerinin dayanağı kuru bir fantezi olmayıp Atatürk'ün şu ifadesinin gerçekleşmesi ülküsüne dayanmaktadır. “Yüksel Türk! Senin için yüksekliğin hududu yoktur. İşte parola budur.”⁷⁸

b-ÜLKENİN BAĞIMSIZLIĞI

Bir ülkenin bağımsızlığının en anlaşılır şekli; kendisi hakkındaki kararları kendisi adına, kendi menfaatleri doğrultusunda kendisinin verebilmesi, kendi istikbal ve kaderini tayine yönelik tercihleri bizzat belirleyebilmesidir. Bu duygu Türk'te

⁷⁸ Karal, Enver Ziya. Atatürk'ten Düşünceler, MEB Basımevi, İst.,1981, s.152.

çok güçlüdür. Atatürk'ün "Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir" derken bahsettiği nitelik budur.

Atatürk'ün eğitime biçtiği rol şu satırlarda gizlidir. "Eğitimidir ki; bir milleti ya özgür, bağımsız, büyük ve yüksek bir toplum olarak yaşatır, ya da esirlik ve yoksulluğa terk eder."⁷⁹ Tam bir eğitim filozofu eda ve üslubuyla, yukarıdaki ifadesini biraz daha derinleştirerek;

"Yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekları öğretim ve eğitimin sınırı ne olursa olsun, en önce ve her şeyden önce, Türkiye'nin bağımsızlığına, kendi benliğine, ulusal ananelerine düşman olan, bütün unsurlarla mücadele gereği öğretilmelidir. Uluslar arası dünya durumuna göre böyle bir mücadelenin getirdiği ruhsal unsurlarla donatılmayan kişiler ve böyle kişilerden oluşmayan toplumlara hayat ve bağımsızlık yoktur"⁸⁰ demektedir.

Çünkü milletlerini, kendilerini savunabilecekleri en etkili silah eğitimidir. Eğitimin, öğretim kalitesine yükseltildiği yer okullar, okulların dinamosu öğretmenlerin fikir ve felsefelerinin şekillendiği atölyeler "Öğretmen Okulları" dır.

c-KURUMSAL İSTİKRAR (DEVAMLILIK)

Türklerde eğitim işinin devlet işi olduğu ilk dönem Büyük Selçuklular (1038-1157) dönemidir. Devlet eliyle kurulan ilk medrese Nişabur'da 1040 yıllarında Tuğrul Bey tarafından açılan medresedir.⁸¹ Teorik olarak okul çizgisinden yetişen ilk Türk Öğretmenleri buradan mezun olmalıdırlar. Doğu dünyasının ilk üniversitesi kabul edilen 1067 tarihli Bağdat Nizamiye Medresesi ile bu hareket Yemen'den Anadolu'ya Mısır'dan Türkistan'a geniş bir coğrafyaya yayılmıştır. Batının ilk üniversitesi 1119 tarihli Bologna Üniversitesidir⁸²ki; Nişabur Medresesinden 79 yıl, Bağdat Nizamiye Medresesinden 52 yıl yani yaklaşık yarım asır sonra kurulmuştur.

İlk Osmanlı Medresesi 1330 tarihli Orhangazi tarafından yaptırılan İznik Medresesidir.⁸³

Öğretmen yetiştirmeye yönelik ilk teşebbüs ise Fatih Sultan Mehmed'in Fatih Medresesinde ilk mektep muallimi yetiştirmeye tahsis ettiği "Tetimme" kısmıdır.⁸⁴ Bizde öğretmen yetiştirme tarihini bu kurum ile başlatmak yanlış olmaz. Biz Türkler bu kurum ile 1982 tarihli YÖK kanunuyla öğretmen yetiştiren kurumları "Eğitim Fakülteleri" adıyla üniversiteye bağlayan yasaya kadar; Musile-i Tetimme'den Darü'l-Muallimin-i Evvel'e, Darü'l Muallimat'dan Yüksek Öğretmen

⁷⁹ Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri. C.II, TTK Basımevi, Ank.,1952. s.200.

⁸⁰ Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri. C.I, TTK Basımevi, Ank.,1961. s.231-232.

⁸¹ Koymen, M.Altay. "Alparslan Zamanı Selçuklu Kültür Müesseseleri 1-Üniversiteler " Selçuklu Araştırmaları Dergisi. S.IV, Ank.,1975. s.77 Akyüz, Yahya. Türk Eğitim Tarihi.Pegem yayınları, Ank.2006, s.43.

⁸² Aytaç, Kemal. Avrupa Eğitim Tarihi. Marmara Üniv. İlahiyat Fak.Vakfı yayınları, İst.1998, s.91.

⁸³ Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı. TTK Yayınları. Ank.,1984, s.1.

⁸⁴ Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı. TTK Yayınları. Ank.,1984, s.6,9,12,15,16,28.

Okulu'na, Köy Enstitülerinden Eğitim Fakültelerine 25'in üstünde öğretmen yetiştiren kurumu kapatmış yenisini açmışızdır.⁸⁵

Oysa bir kurumun etkisi kurumlaşmış olmasıyla, geleneklerinin oluşması ile, bir karizmaya sahip oluşuyla yakından ilgilidir Tarihi'lik karizmanın önemli kriterlerinden biridir. Kurumların gücü bilgi birikimlerinde, birikim ise geçmişlerinin derinliklerinde saklıdır.

Türk Ordusunun 5 bin yıllık bir geleneğe sahip oluşuyla haklı olarak öğünüyoruz. Galatasaray Lisesinin 1868, Siyasal Bilgiler Fakültesi (Mekteb-i Mülkiye)'nin 1859 tarihinde kurulmuş olmasının, Oxford'ın 1249, Combridge'nin 1249 Paris Üniversitesinin 1200 yıllarında kurulmuş olmaları bu kurumlarının saygınlığı, prestiji ve güvenilirliğini artırdığını dolayısıyla etkisini yükselttiğini bilmiyenmi var. Bizim 85 yaşındaki Cumhuriyetimizden daha köklü kaç öğretmen yetiştirme kurumumuz vardır?

En köklü üniversitelerimizden İstanbul Üniversitesinin kuruluş tarihi 1933'dür. Oysa Paris Üniversitesi Notre Dame psikoposluk Manastırının temelleri üzerine kurulmuştur (1200). Batılı kurumlarını kapatıp yenilerini açmamış, bilgi birikimini mezara gömmemiş, revizyona tabi tutup yeni şartlara göre reorganize edip güncelleştirmiş. Biz ise yıkıp yeniden yapmayı kâr saymışız.

Fakat biz de haklıyız. Bir hastayı ölüme terk edip, ölümler de mezara gömüp yeni bir çocuk sahibi olmaya soyunmuşuz. Ölenin hayati tecrübesi ve bilgi birikimi ile yeni doğanın hayat tecrübeleri arasındaki hiçbir para birimiyle satın alınmayacak değerdeki farkı kavrayamamışız.

Ama biz de haklıyız. Bir kurum ile teşbih ettiğimiz hastayı;

a-Tetkik

b-Teşhis

c-Tedavi

d-Bakım (teftiş), aşamalarından geçirip hayata döndürmek uzman, ufuk, çap, bilgi, birikim ve vizyon işi. Oysa yıkıp yenisini yapmak sıradan insan işi.

Şu an sahip olduğumuz öğretmen yetiştiren kurumlarımız; Tetimme'den medreseye, Darü'l - Mualliminden Köy Enstitülerine, Yüksek Muallim mekteplerinden Eğitim Enstitülerine kadar benzer kurumların öğretmen yetiştirme tecrübe-

⁸⁵ Duman, Tayyip. Türkiye'de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme, MEB Yayınları, İst.1991, s.26-269. Kavcar, C. "Tarihe Karışan Bir Öğretmen Yetiştirme Modeli, Yüksek Öğretmen Okulu", Eğitim Fakültesi Dergisi Yıl: 1982, C.15,S.1,s.197-214. Ergün, Mustafa. Atatürk Devri Türk Eğitimi, A.Ü. Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ank.1982, s.68-87. Koçer, H.Ali. Türkiye'de Modern Eğitimin Doğuşu, Uzman Yayınları, Ank.1987, s.146-147,203-206. Sönmez, Selami, "Türkiye'de Öğretmen Yetiştirmenin Kısa Tarihçesi ve Yeniden Yapılanma", A.Ü. Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, Erzurum-2003,S.7,s.280-290. Sönmez, Selami, "Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Eğitim Felsefesi, Amacı ve Politikası", A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Erzurum-2002, Yıl:9, S.19, s.305-330. Başaran, İ.Ethem, Türkiye Eğitim Sistemi, Yargıcı Matbaası, Ank.-1996, s.109-114.

leri yoğrularak gerçekleştirilmiş olsalardı; ürün kaliteleri daha yüksek, hata oranları daha az, kurumsal karizma, statü ve prestijleri daha büyük olmazdı. O zaman Avrupa'dan uzmanlar davet ederek bu milletin kıt kaynakları dolar üzerinden “yeniden yapılanma” simsarlarına ödenmek durumunda kalınır mıydı?

Nitekim “yeniden yapılandırma”nın felsefesi yoktur. Derhal bu milletin; evrensel, milli figürleri içeren Cosmos'taki insana, insanlığa, çevreye, sanata bakış açılarından esinlenerek Türk'ün atasında var olan erdemler, faziletler ve paylaşımcılık vb. gibi kavramlarla örülmüş bir öğretmen yetiştirme felsefesinin bizzat belirlenmesi gerektiğine inanmaktayız.⁸⁶ Çünkü Amerika ve İngiliz eğitim sistemlerinin ürünü insanların son marifetleri ortadadır. Onları taklit edemeyiz. Çünkü eğitim felsefesi noktasında zengin bilgi, görgü ve tecrübe birikimine sahip olan bizleriz.

Dünyada 5 bin yıllık tarihe dolayısıyla binlerce neslin tecrübelerini aktarıp, biriktirip zenginleştirecek günümüze ulaştıran, “insan nedir?”, “nasıl” ve “niçin eğitilir” sorularına Türk'ten daha tatminkar cevap verebilecek kaç millet olabilir. Bunların hangisi; anavatanını, coğrafyasını, kıtasını, komşularını, dinini.. değiştirmek gibi zengin bir tarihi macera yaşamış, 4'ü imparatorluk 16 devlet kurup, üç kıtada at koşturmuş olabilir? Eğitimin bilimsel temelleri ve teknolojik araç ve gereçlerinde Batıdan faydalanmak durumunda olabiliriz. Bu pragmatizmin ve her şeyden önce rasyonelizmin bir gereğidir. Fakat yukarıda değinilen tarihi derinlik ve insan faktörünün eğitimi felsefesi hususunda nasıl olur da Batıya ihtiyaç duyabiliriz. Bunu aklım almıyor. Ya birikimimden, imkanlarımdan haberim yok, ya haberim var ama değerlerime sırt çevirerek ihanet içindeyim, ya da satın alınmışım kendi kararımı kendim veremiyorum ya da deliyim!

Fakat öğretmen yetiştiren kurumlarımızın bir “öğretmen” dolayısıyla bir “insan” ve “toplum” felsefesinin olmadığı ve derhal olması gerektiği bir gerçektir.

Asırlar öncesinin birikimi ve izleri ile asırlar sonrasının insan-toplum ve devlet hedeflerini içeren bu felsefe bir kez yapılmalı, kimsenin onunla oynamasına izin verilmemeli, O kendini asırlara hatta bin yıllara yayararak ruhu baki kalmak şartıyla yenilemelidir.

d-MİLLİLİK

Hiçbir aklı başında millet kendi genç neslinin eğitimini tesadüfe veya başkalarının merhametine bırakmaz. Çünkü bir milletin gençliği o milletin geleceğidir. Kimse geleceğini üçüncü şahıslara emanet etmez.

Aklı eren milletler bilirler ki; her tür okulun ithali olur, “Öğretmen Okulu”nun olmaz. Her tür uzmanın ithali olur, öğretmenin olmaz. Öğretmeni yetiştiren “Öğretmen Okulu”da yetiştirdiği öğretmen de “milli” yani toplumu ve ülkesiyle, bu milletin kültürel değerleri ile yoğrulmuş olmalıdır. Bu değerlerin içinde en spesifik

⁸⁶ Sönmez, Selami. Genç Öğretmen. Atatürk Üniversitesi.K.K. Eğitim Fakültesi Yayınları 115. Erzurum-1999, s.10-21. Nirun Nihat, Sistematiik Sosyoloji Açısından Ziya Gökalp, Kültür Bakanlığı Yayınları. İst., 1981, s.165-167.

olanı toplumun felsefesidir. Bu felsefe toplumun inançları, itikadî yapısı, idealleri, antipati ve sempati, özlemleri, hedefleri, hayal ve düşlerini içerir. Geleceğe yönelik arzularını kapsar.

Her millet bir orijinal sosyal realitedir. Her milletin bir toplum, tarih ve yaşama felsefesi olabilir. Ama başka milletlerin olan felsefe benim olamaz. Çünkü ben onlar değilim. Benim felsefem bana ait olmalı, benim akıl ve gönül değerlerimden teşekkül etmeli, o yüzden bana göre olmalı, benim için ve benim tarafımdan yapılmalıdır. Hiçbir milletinki ile örtüşmemeli veya onun tekrarı olmamalıdır. Bu hem sosyal realitenin hem de milli orijinallik gerçeğinin bir gereğidir. Bundan tabii ne olabilir.

Milli karakterdeki felsefesi ile “Öğretmen Okulu” milli nitelikli öğretmenini yetiştirmeli, bu felsefeyi toplumun genç nesli üzerinde pratiğe dönüştürmelidir. Bu felsefe ile bugünün gençliğinin şahsında veya donanımı geleceğe yürünmektedir.

Türk öğretmen okulları öğretmen yetiştirme felsefesinde millilik karakteri içinde gizli bir inanç vardır. O da “Ulvilik” tir. Ulvilğin esası şudur: Türk öğretmeni; varlığın ezeli ve ebedi bir hakimi, bu kozmik emanetin bir sahibinin olduğunu nihai yargının onun tarafından yapılacağını bilir ve inanır. Kozmik emanet insana verilmiştir. Küre üzerinde en değerli varlık ve evrenin sahibinin vekili insandır. O yüzden yaratıcının rızasına giden yol insana hizmet ve hürmetten geçer. Türk öğretmeni bütün diğer inançları ve felsefesini bun anlayış içine yerleştirir. Çünkü bir tür öğretmeni milli, pedagojik ve dünyevi hedefler tatmin etmez. O emeğinin, ceht ve gayretlerinin ilahi ve uhrevi dünyaya ulaşmasını ister. O böyle mutlu olur. Bu mutluluk ve umut onun aynı zamanda bitmek tükenmek bilmeyen motivasyon kaynağıdır. Zaten millilik içinde ulvilği de barındırırsa evrenselleşmiş, bütünleşmiş olur.

e-İLMİLİK

Türk öğretmen felsefesinin son önemli özelliği “ilmilik” olmalıdır. Türk öğretmeni ilim zihniyetinin bütün gerçekleri yerine getirilerek yetiştirilmeli ve dünyanın öğretmen yetiştirmede en ileri düzeyde bulunan ülkeleri öğretmenlerini nasıl yetiştiriyorlarsa öyle yetiştirilmelidir.

Türk öğretmen okulları; eğitim durumları ve öğrenme ortamlarındaki teori ve pratik uygulamalarda, değerlendirme şekillerinde pedagoji, didaktik ve ilgili bilim dallarının veri, bulgu ve ilkelerinden en yüksek oranda yararlanmalıdır.

I-Neyin öğretileceği (ders muhtevası)

II-Nasıl öğretileceği (öğretim metodları)

III-Hangi araç-gereçlerin kullanılacağı (öğretim teknolojisi)

IV-Ölçme ve değerlendirme teknikleri

V-Program geliştirme uygulamaları vb. hususlarda evrensel bilim ilkeleri, en son bilimsel araştırma sonuçları dikkate alınarak öğretmen yetiştirilmelidir. Öğretmen yetiştirmenin bundan önceki maddelerdeki ilkeleri milli ve rasyoneldir. Bu madde ise evrenseldir. Bu madde gereği Türk öğretmeni en ileri bilimsel ve teknik

şart ve imkanlar sağlanarak yetiştirilecektir. Bu madde bazında dünyanın diğer ülke öğretmenlerinin yetiştirme tarzları ile iştirak halinde bulunmaktadır Öğretmen yetiştirilmede ortak madde ilmilik maddesidir.

SONUÇ

Bir devlet yüzyılların getirdiği felsefi mesajını milletine “Öğretmen Okulları” yoluyla ve onun ürünü olan öğretmen aracılığıyla ulaştırır. Bu felsefe o milletin tarihinin derinliklerinden izler taşırken yüzyıllar sonraki geleceğine de ışık tutar, onun bu gelecek noktasına donanım ile yetiştirilmesine mimarlık eder.

Öğretim okulları felsefesi asla deneme metayı olmaz. O bir kere hazırlanır ve kendini asırlara yayararak yeniler. Yenilenen kısımları çağdaş ve teknik gelişmelerle ayak uydurmak zorunda olduğu metodoloji, öğrenme ortamları ve değerlendirme şekillerinde olabilir.

Bir ordunun en üst karar organı komuta kademesi ne ise bir milletin öğretmen okulu o’dur. Öğretmen okulu karar verir, kararı öğretmen milletine ulaştırır. Toplum bu istikamette şekillenir ve ideale yürür.

KAYNAKÇA

- AKYÜZ, Y.** (2006). Türk Eğitim Tarihi. Pegem yayınları, Ank..
- Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri. C.I, TTK Basımevi, Ank.,1961.**
- Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri. C.II, TTK Basımevi, Ank.,1952.**
- AYTAÇ, K.** (1998). Avrupa Eğitim Tarihi. Marmara Üniv. İlahiyat Fak.Vakfi yayınları, İst..
- BAŞARAN, İ.** (1996). Türkiye Eğitim Sistemi, Yargıcı Matbaası, Ank.
- BUTTS, R.F.** (1966). Teacher Education, A. Foel Point. İçinde; Hanson J.W.ve Brebeck, C.S. Education and the Development of Nations, Halt, Reinehart and Winston, Inc., New York, s.369. İçinde; Duman, Tayip. MEB Yayınları, İst.1991
- DON A. ROBERT M.B.**(1969) Education in Developing Areas, David McRay Company, Inc. Newyork, 1969, s.124İçinde; Duman, Tayip. Türkiye’de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme, MEB Yayınları. İst.,1991. s.2.
- DUMAN, T.** (1991). Türkiye’de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme, MEB Yayınları, İst.
- ERGÜN, M.**(1982). Atatürk Devri Türk Eğitimi, A.Ü. Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ank.
- GÖKALP, Z.** (1990). Türkçülüğün Esasları, MEB. Yayınları, 2116., İst.
- KARAL, E. Z.** (1981). Atatürk’ten Düşünceler, MEB Basımevi, İst.
- KAVCAR, C.**(1982) “Tarihe Karışan Bir Öğretmen Yetiştirme Modeli, Yüksek Öğretmen Okulu”, Eğitim Fakültesi Dergisi Yıl: 1982, C.15,S.1s.197-214.
- KOÇER, H.A.** (1987). Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu, Uzman Yayınları, Ank.
- KÖYMEN, M.A.**(1975). “Alparslan Zamanı Selçuklu Kültür Müesseseleri 1- Üniversiteler” Selçuklu Araştırmaları Dergisi. S.IV, Ank.,1975. s.75-125.
- NİRÜN N.**(1981). Sistematik Sosyoloji Açısından Ziya Gökalp, Kültür Bakanlığı Yayınları. İst.
- RUSSEL, B.**(1972). Batı Felsefe Tarihi. Çev. M.Sencer, Bilgi Yayınevi, Ank.1972.
- SÖNMEZ, S.**(1999) Genç Öğretmen. Atatürk Üniversitesi.K.K. Eğitim Fakültesi Yayınları 115. Erzurum.

- SÖNMEZ, S.**(2003). “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme’nin Kısa Tarihçesi ve Yeniden Yapılanma”, A.Ü. Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, Erzurum-2003,S.7,s.280-290.
- SÖNMEZ, S.**(2002). “Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün Eğitim Felsefesi, Amacı ve Politikası”, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Erzurum-2002, Yıl:9, S.19, s.305-330.
- UZUNÇARŞILI, İ. H.**(1984) Osmanlı Devletinin İlimiye Teşkilatı. TTK Yayınları. Ank.
- VARIŞ, F.**(1973) Cumhuriyetin 50.Yılında Türkiye’de Öğretmen Yetiştirmede Karşılaşılan Birkaç Sorun. 50.Yıl Armağanı. Ank.Üniv.Eğitim Bilimleri Fak.Yayınları, 36. Yıl 1973. s.56 vd.
- WEBER, A.**(1938) Felsefe Tarihi. Çeviri.H.V.Eralp, Devlet Basımevi. İst.